

Rasspecifik avelsstrategi RAS för Dvärgschnauzer

Innehåll

Sammanfattning av mål och strategier	3
Rasen och populationen	3
Hälsa	3
Mentalitet	4
Exteriör	4
Inledning	5
Rasen och populationen	5
Nulägesbeskrivning.....	7
Mål	11
Strategier	12
Hälsa	13
Nulägesbeskrivning.....	13
Mål	15
Strategier	16
Mentalitet	17
Nulägesbeskrivning.....	18
Mål	19
Strategier	20
Exteriör	21
Nulägesbeskrivning.....	21
Mål	23
Strategier	23
Källhänvisningar.....	24
Slutord	24

Sammanfattning av mål och strategier

Detta avsnitt ska ge en sammanfattning av mål och strategier. För mer information samt detaljerade mål och strategier hänvisas till respektive avsnitt i dokumentet.

Planen för rasklubben är att kontinuerligt följa upp utvecklingen avseende hälsa, mentalitet och exteriör och låta detta spegla sig i uppdaterade avelsrekommendationer, uppdaterad hemsida med information, enkätundersökningar och kontakter med experter inom området (både nationellt och internationellt).

Rasen och populationen

Dvärgschnauzerns population är stor, inkluderas alla de fyra färgerna hamnar rasen på en femte plats över antal registrerade hundar. Under de senaste tio åren har mellan 1000 och 1200 dvärgschnauzrar registrerats årligen. Inavelsgraden 2019 uppgick till 0,9%. Rasklubben införde år 2009 en rekommendation att avelsdebuten bör ske först när hanen eller tiken uppnått 2-3 års ålder och 2019 var 113 (av 123 tikar) och 47 (av 67 hanhundar) 2 år eller äldre vid sin avelsdebut. Avelsdebuten får gärna vara ännu äldre när det gäller hanar. För att arbeta ytterligare att begränsa ökningen av inavelsgraden är att målet av antalet kullar som har ett släktskap högre än 6,25 % ska vara färre än 2 % av det totala antalet födda kullar.

Hälsa

Dvärgschnauzern är en robust, tålig och frisk ras som är förskonad från allvarligare sjukdomar. Det är inte ovanligt med en livslängd på runt 14-15 år. Det finns dock vissa sjukdomar som är överrepresenterade i relation till andra hundraser. De sjukdomar där rasen är överrepresenterad är:

- Tandproblem – tandlossning och tandsten
- Magproblem – kräkningar och diarréer
- Urinsten
- Ögonsjukdomar

Eftersom dålig tandstatus delvis är ärftligt rekommenderar Dvärgschnauzerringen att i avelsarbetet inte använda individer med dålig tandhälsa och problem med tidig tandlossning. Använd däremot gärna äldre hanar med bra tandhälsa. För att förstå bakomliggande orsaker till magproblemen och undersöka eventuell koppling mellan HTG (hypertriglyceridemi) och magrelaterade symptom föreslås samarbete med SLU eller annan aktör och att söka forskningsstöd. För att reducera problemen med urinsten bör rasklubbens avelsrekommendation avseende urinsten följas och ingen avel bör ske på drabbad hund. Klubbens framgångsrika arbete med en ögonpolicy avseende sjukdomarna katarakt och PRA, med det övergripande målet att antalet anmärkningar på ögon ska minska, ska fortsätta med sammanställning av listor på DNA-undersökta hundar för vissa diagnoser, tex PRA (progressiv retinal atrofi).

Mentalitet

Till och med december 2019 hade 442 dvärgschnauzrar beskrivits på BPH och 1071 på MH. Det råder en balans mellan antal tikar och hanhundar som mentalbeskrivits, som dock kommer från ett fåtal uppfödare, vilket innebär att definitiva slutsatser om rasens mentalitet i sin helhet inte kan konkluderas. Den information vi har för handen visar att de beskrivna hundarna är trygga individer, inte särskilt sociala men som ändå accepterar främlingar utan hot och aggressioner och med en viss form av vaksamhet. Allt detta stämmer väl överens med rasstandarderna.

Det övergripande målet är att fler dvärgschnauzrar från fler uppfödare mentalbeskrivs under den kommande femårsperioden genom en rad olika rasklubbsinitierade aktiviteter för att öka både medvetenheten och kunskapen om dvärgschnauzerns mentalitet.

Exteriör

Exteriören hos dagens utställda dvärgschnauzer får anses hålla en relativt hög kvalitet, med hundar som placerar sig som BIG och BIS vid Svenska Kennelklubbens utställningar.

Dvärgschnauzerringen ska arbeta för att få en tydligare bild över hur väl hela dvärgschnauzerpopulationen stämmer överens med rasstandarderna.

I tidigare RAS och RAS-utvärdering var pälskvalitet, svansar och öron i fokus. Dessa områden kvarstår. Därtill vill vi förbättra fronter, bakställ, pälsarnas färger och en enhetlig typ motsvarande en förminskad version av en schnauzer, vilket även inkluderar rätt kvadratiska proportioner.

Inledning

Nedan följer en beskrivning av rasstandarden, historia, en nulägesbeskrivning, samt mål och prioriteringar för rasens utveckling i framtiden. Sammantaget utgör detta en handlingsplan för hur vi ska åstadkomma ett långsiktigt sunt och genetiskt hållbart avelsarbete som resulterar i friska och trevliga dvärgschnauzrar.

Rasen och populationen

Utdrag ur Standard för dvärgschnauzer

URSPRUNGLAND/HEMLAND: Tyskland

ANVÄNDNINGSSOMRÅDE: Sällskapshund FCI-KLASSIFIKATION: Grupp 2, sektion 1, FCI-standard 2007-04-18, tyska

BAKGRUND/ÄNDAMÅL: Runt förra sekelskiftet uppträdde en schnauzervärghund runt Frankfurt am Main under namnet strävhaarig dvärpinscher. Det var ingen lätt uppgift att ur olika former, storlekar och typer och ur virrvarret av hårda, mjuka och silkesaktiga pälsstrukturer ta fram en liten hund som exteriört och temperamentsmässigt till fullo motsvarade sin större rasfrände.

HELHETSINTRYCK: Dvärgschnauzern ska vara strävhaarig, liten, kraftig, elegant, snarare kompakt än smacker. Den ska vara en förminskad avbild av schnauzern utan att ge ett dvärgartat intryck.

VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDEN: Dvärgschnauzern ska vara kvadratisk byggd varvid mankhöjden ungefär ska motsvara kroppslängden. Huvudets hela längd (från nosspets till nackknöl) ska motsvara hälften av ryggens längd (från manke till svansansättning).

VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDEN: Dvärgschnauzern liknar schnauzern i lynnet men har också den lilla hundens karaktär och uppförande. Dess klokhet, oräddhet, uthållighet och vaksamhet gör dvärgschnauzern till en trevlig sällskapshund, som också kan tjäna som vakthund och ändå utan problem rymmas i en liten bostad.

STANDARD (i sin helhet) › länk [Rasstandard](#)

DOMARKOMPENDIET 2010 (i sin helhet) › [länk](#)

Utdrag från domarkompendiet 2010: *"Dvärgschnauzern är en liten hund utan att ge ett intryck av att vara en dvärghund. Den är sund, kraftfull och välkroppad med långsträckt huvud och kort kropp som varken är för grov eller för lätt. En nyfiken hund med mycket attityd."*

Rasens historia, bakgrund och utveckling

Från början var rasen ganska oädla gårdshundar med stark vaktinstinkt. De var råttfångare som tjänstgjorde i stall och på gårdar. Schnauzern är nämligen en av mycket få raser som kan hålla fast sitt byte mellan framtassarna. För att förhindra råttbett kuperades svans och öron. "Schnauz" betyder mustasch på tyska.

Rasen kallades för strävhairig pinscher och man gjorde ingen skillnad på dvärg- respektive mellanschnauzer. För att avla fram dvärgschnauzern korsades små mellanschnauzrar med dvärgpinscher och affenpinscher.

Den kände tyske uppfödaren Josef Bertha började renodla färgen peppar&salt på 1800-talet. Svarta hundar eller svarta med bruna tecken var annars de vanligaste färgvarianterna i början 1900-talet. I september 1890 kan man med bestämdhet säga att det var dvärgschnauzrar som deltog på en hundutställning i Stuttgart. Tre tyska avelshannar utgör det kända ursprunget av rasen; Peter von Westerberg (f 1902), Prinz von Rheinstein (f 1903) och Lord von Dornbusch (f 1904).

Import till och utveckling i Sverige

Till Sverige kom den första schnauzern 1913 men benämndes då som tysk strävhairig pinscher. Först 1918 omtalas den som dvärgschnauzer i Svenska Kennelklubben (SKK) stamböcker. Det var först under 1930-talet som dvärg- och mellanschnauzer delades upp som separata raser. 1918 grundades den första registrerade dvärgschnauzerkenneln i Sverige under namnet "av Håknäs". Ytterligare två uppfödare som haft stor betydelse för rasens utveckling är Hans Wolgast (verksam från 1928 och in på 60-talet) och Ebba Möller (verksam från slutet av 50-talet och in på 70-talet). Färgerna peppar&salt och svart har funnits i Sverige sedan introduktionen. FCI godkände färgen svart&silver 1977 och 1996 importeras den första vita dvärgschnauzern från Tyskland där färgen funnits sedan 1970-talet.

1949 införde SKK förbud mot kupering av öron, och 1989 införs i Sverige förbud mot kupering av svansar. I mitten av 1980-talet började enskilda uppfödare ögonlysa sina hundar och i början av 1990-talet införs en central registrering av ögonlysningsresultat hos SKK. Detta mötte inledningsvis hårt motstånd, men ses idag som god hjälp i avelsarbetet. Från 1980-talet var stamböckerna stängda vilket innebar ett registreringsförbud för avkommor efter hundar med olika färger. För att bredda avelsbasen öppnades stamböckerna återigen 1998 vilket ger uppfödare möjlighet att para dvärgschnauzer av olika färg.

I början/mitten av 1900-talet fanns i Sverige endast ett fåtal registrerade kennlar. Alltsedan dess och fram till och med den 25 september 2018 uppgår antalet registrerade kennlar vid SKK till 508 stycken, även om inte alla bedriver aktiv avel idag. Under samma period har Dvärgschnauzerringen 123 registrerade kennlar som är aktiva. Under 2019 har 7 nya uppfödare registrerats.

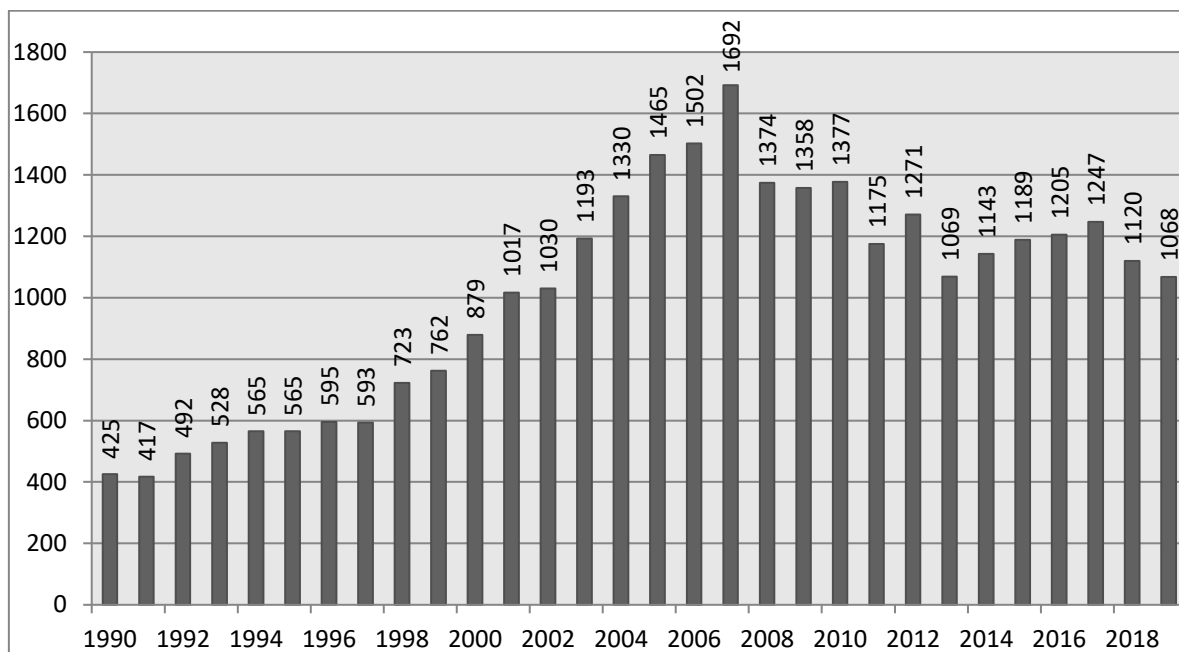
Rasens population/avelstruktur (SKK/Avelsdata)

Dvärgschnauzern är till antalet en stor ras. Läger man samman registreringen för de fyra färgvarianterna hamnar rasen på femte plats på SKK:s topplista över populära hundraser, enligt statistiken för 2019.

SKK rekommenderar användning av inavelsgraden för att utvärdera om avelsbasen för att rasen självständigt ska klara sig.

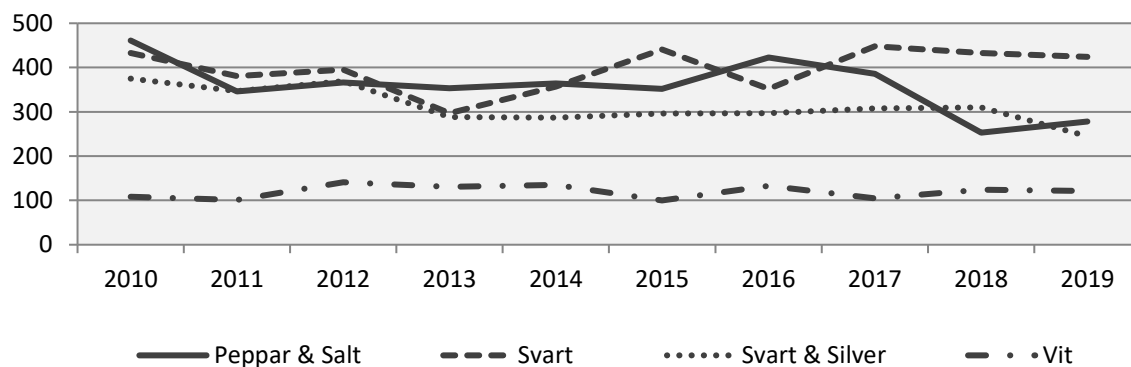
Nulägesbeskrivning

Populationsstorlek, registreringssiffror samtliga färger 1990 - 2019

Figur 1: Stapeldiagrammet visar dvärgschnauzerns registreringssiffror (alla färger inräknade) mellan 1990 – 2019. Här kan man se hur rasen, från att det har varit ganska få registrerade dvärgschnauzrar på 1990-talet, ökar i början av 2000-talet. År 2007 når den sin högsta topp med 1 692 registreringar. Antalet registreringar uppgår år 2019 till 1 068 stycken.

Fördelning per färg 2010 – 2019

Figur 2: Linjediagrammet visar registreringar uppdelat på antal i respektive färg mellan år 2010 – 2019.

Antal registrerade tikar respektive hanar per färg 2010 – 2019

Siffror inom parentes anger antal importerade som ingår i registreringar/år.

PEPPAR& SALT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tikar	239 (2)	173 (8)	191 (6)	173 (6)	188 (7)	185 (10)	207 (7)	186 (8)	124 (1)	117 (3)
Hanar	222 (3)	173 (6)	175 (10)	180 (8)	176 (6)	167 (6)	216 (5)	200 (5)	129 (6)	161 (6)
Totalt	461 (5)	346 (14)	366 (16)	353 (14)	364 (13)	352 (16)	423 (12)	386 (13)	253 (7)	278 (9)

SVART	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tikar	211 (5)	201 (8)	177 (11)	151 (10)	179 (17)	231 (13)	177 (10)	213 (11)	223 (7)	223 (4)
Hanar	222 (4)	180 (6)	218 (11)	146 (9)	178 (10)	210 (13)	175 (8)	235 (9)	210 (6)	201 (3)
Totalt	433 (9)	381 (14)	395 (22)	297 (19)	357 (27)	441 (26)	352 (18)	448 (20)	433 (13)	424 (7)

SVART& SILVER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tikar	189 (6)	161 (8)	175 (8)	142 (7)	147 (2)	150 (8)	159 (11)	165 (2)	167 (12)	143 (7)
Hanar	186 (2)	186 (8)	194 (7)	146 (10)	140 (9)	146 (9)	138 (8)	143 (12)	143 (2)	102 (8)
Totalt	375 (8)	347 (16)	369 (15)	288 (17)	287 (11)	296 (17)	297 (19)	308 (14)	310 (14)	245 (15)

VIT	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tikar	59 (4)	54 (6)	75 (4)	63 (7)	70 (9)	50 (6)	65 (5)	54 (5)	67 (4)	65 (4)
Hanar	49 (1)	47 (5)	66 (3)	68 (6)	65 (2)	50 (5)	68 (2)	51 (2)	57 (1)	56 (2)
Totalt	108 (5)	101 (11)	141 (7)	131 (13)	135 (11)	100 (11)	133 (7)	105 (7)	124 (5)	121 (6)

Inavelsgrad och kullstorlek 2010 – 2019

Inavelsgraden inom en ras ökar kontinuerligt eftersom individerna i rasen är mer eller mindre släkt med varandra. Därför är det inte korrekt att tala om att sänka inavelsgraden. Genom att planera avelsarbetet och undvika nära släktskapsparningar kan man dock motverka inavelsökningen inom rasen. En sjunkande kurva över tidsperioden ska därför tolkas som en avtagande ökning av inavelsgraden och inte som en minskande inavelsgrad.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inavelsgrad %	1,4	1,3	1,4	1	0,9	0,7	0,5	1	0,9	0,9
Antal kullar	307	241	265	218	258	257	258	244	239	250
Registreringar	1377	1175	1272	1069	1143	1189	1205	1247	1120	1068
Kullstorlek snitt	4,4	4,3	4,5	4,6	4,3	4,4	4,5	4,6	4,6	4,3

Tabellen ovan visar hur dvärgschnauzerrasens inavelsgrad ändrats under en given tidsperiod. Statistiken är baserad på födelseår och finns från 1990 och framåt. De värden för inavelsgrad som visas är beräknade över 5 generationer enligt tabellmetoden.

Den vita dvärgschnauzern drar upp medelvärdet för rasen totalt eftersom denna färg, på grund av en mindre population, har en högre inavelsgrad jämfört med övriga färger. Oavsett detta har dvärgschnauzerns totala genomsnittliga inavelsgradsökningen sänkts över tid.

År 1999 uppmättes rasens totala inavelsgrad till 3 % (anmärkning 19 vita av totalt 762 individer). År 2005 var inavelsgraden 2 % (anmärkning 77 vita av totalt 1465). 2016 har inavelsgraden sjunkit ytterligare till 0,5 %. I nästa avsnitt framgår anledningen till att inavelsgraden 2017 åter gått upp till 1 %, då 10 kullar hade ett släktskap på mellan 6,26 och 12,49 % släktskap i jämförelse mot 2016 då 5 kullar hade motsvarande inavelsgrad.

Inavelstrend (inavelsökning), fördelning parningar

Tabellen visar en sammanställning över de kullar som fötts under ett visst år indelade i fyra grupper beroende på hur hög inavelsgraden varit för aktuell kull. Helsyskonparning med 25 % inavelsgrad från och med 2006-01-01 innebär ett brott mot SKK:s grundregler.

Släktskap %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Upp till 6,25 % (6,25 % = kusin)	288	221	247	210	249	249	252	233	231	243
6,26 – 12,49 % (12,5 % = halvsyskon)	16	19	16	8	7	7	5	10	8	6
12,5 – 24,99 % (25 % = helsyskon)	3	1	2	0	2	0	1	1	1	1
25 % –	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0

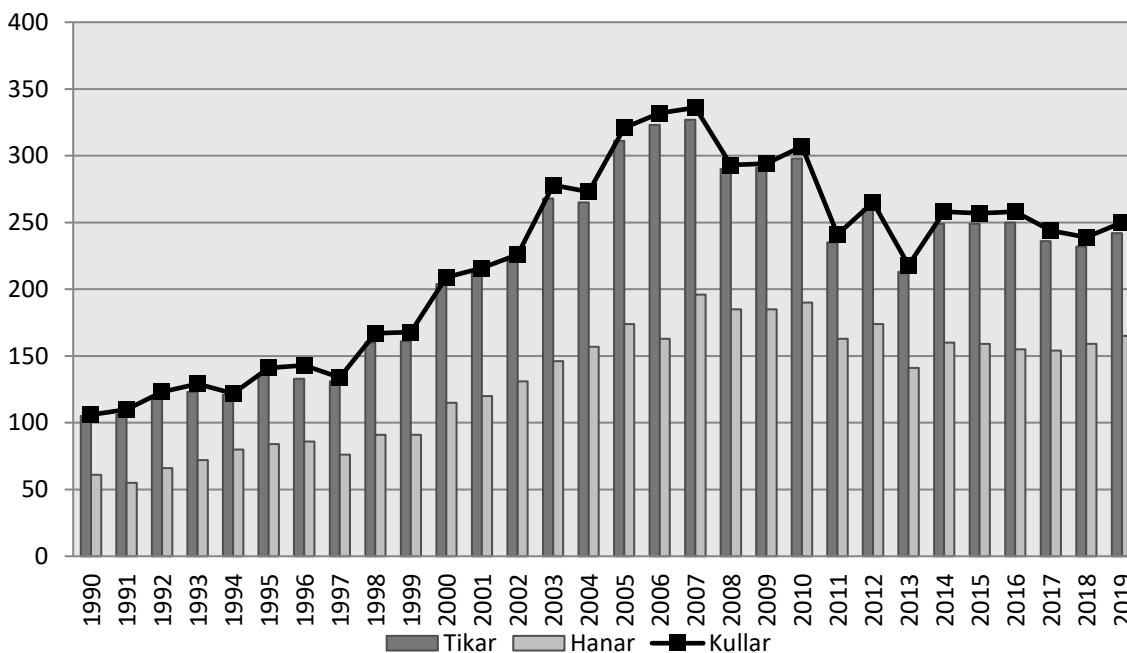
(Kullar där inavelsgraden inte har kunnat beräknas, på grund av att såväl föräldrar som mor- och farföräldrar är okända, redovisas inte. Detta medför att antalet kullar som redovisas under "Fördelning parningar" inte alltid överensstämmer med övrig kullredovisning i Avelsdata).

KOMMENTAR FRÅN UTVÄRDERING 2012 RASKLUBBEN: Matadoraveln minskade bland annat efter informationsinsatser från rasklubben som ökade medvetenheten om negativa konsekvenser samt att klubben införde en åtgärd utifrån RAS – att hanhundar som överstigit maximalt antal avkommor inte medges valphänvisning.

Användning av avelsdjur, ålder första valpkull, avkommor/avelsdjur, barn-barn

Rekommendationerna beträffande antalet avkommor efter en enskild individ är att antalet inte bör överstiga 5 % av en årskull valpar eller 25 % under hela den aktiva avelsperioden. Dvärgschnauzerringen har valt att beräkna de sistnämnda 25 % på genomsnittet av de 5 senaste årens registreringar. Detta för att tillfälliga popularitetsökningar inte ska få för stor inverkan. För att få fram max antal barnbarn multipliceras antalet avkommor med 2.

Hundar använda i avel 1990 – 2019

Figur 3: Lodrät axel = antal hundar. Vågrät axel = tikar/hanar använda i avel angivet år. Linje = antal kullar/år. 2019 användes 242 tikar och 165 hanar i avel vilket resulterade i 250 kullar. Under alla år sedan 1990 har antalet kullar överstigit antalet tikar använda i avel. Under 2017 födde 8 tikar två kullar inom en 12-månadersperiod.

Under åren 2015 – 2019 var det dessa siffror som gällde vad beträffar en avelshunds maximala antal barn och barnbarn under sin levnadstid. Maxantalerna uppdateras regelbundet med utgångspunkt för hur många valpar som föds.

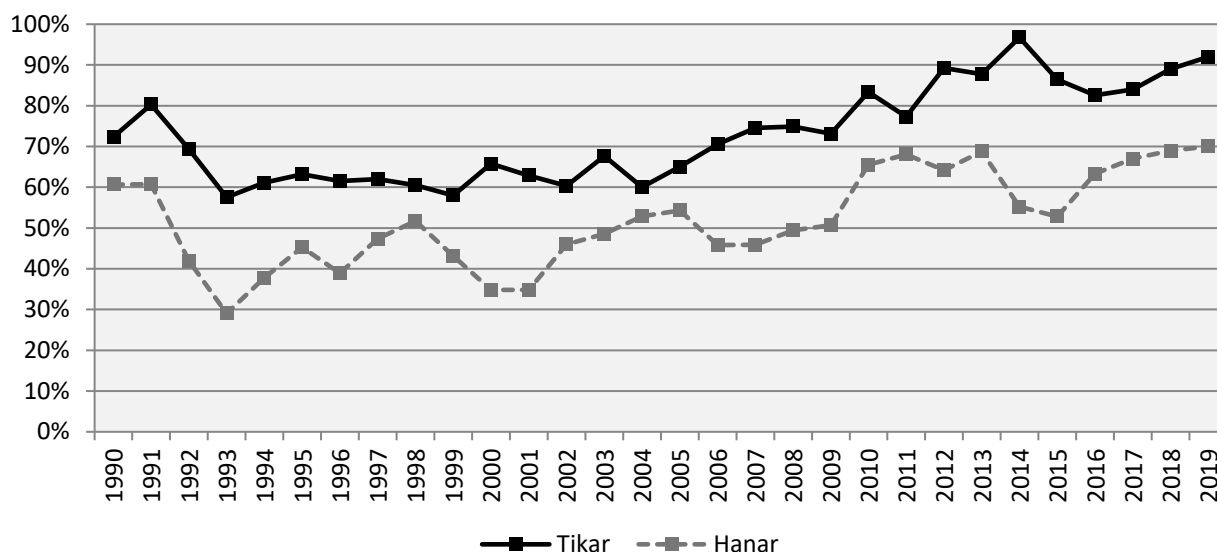
	2015	2016	2017	2018	2019	MAX ANTAL AVKOMMOR	MAX ANTAL BARNBARN
PEPPAR&SALT	352	423	386	253	278	85	169
SVART	441	352	448	433	424	105	210
SVART&SILVER	296	297	308	310	245	73	146
VIT	100	133	105	124	121	29	58

(P&S 352 + 423 + 386 + 253 + 278 = 1692/5 = 338 x 0,25 = 85 avkommor 2020.)

Parningsdebut

Det är inte bara tikens och hanens utveckling och om de är mogna för att få valpar som spelar roll för parningsdebuten. Tidpunkten för debuten har också stor påverkan över hur sjukdomar sprids i en ras. Ett flertal allvarliga sjukdomar debuterar först när hunden är några år. Har den då redan använts i avel, kan dessa valpar ha sjukdomsgener som sprids vidare i den nya generationen. Därför införde rasklubben år 2009 en rekommendation att avelsdebuten bör ske först när hanen eller tiken uppnått 2-3 års ålder. Sedan 2008 är det inte längre tillåtet enligt Jordbruksverket att para tikar under 18 månader (Jordbruksverket DFS 2004:18). Båda dessa faktorer har bidragit till att åldern för avelsdebuten har höjts, vilket är mycket positivt.

Sammanställning – andel vars ålder överstiger 2 år vid första valpkull

Figur 4: De två kurvorna ovan visar den förändring som skett över tid vad gäller andel tikar (mörk) och hanar (ljus) som var över 2 år vid sin första kull. 2019 hade 92 % av tikarna och 70 % av hanarna uppnått den åldern.

Mål

Dvärgschnauzern är en till antalet stor ras vilket är både till för- och nackdel. Fördelarna är att avelsbasen är bred och sjukdomar och andra negativa konsekvenser vid inavel lättare kan undvikas. Nackdelen är att det i populära raser lätt kan infinna sig uppfödare som inte avlar med ansvar och inte har ett långsiktigt mål. Det är därför viktigt att nå ut till nya uppfödare för att informera om de krav och rekommendationer vi har för att främja vår ras.

- Vår målsättning är att nå ut till alla uppfödare av dvärgschnauzer med våra avelsrekommendationer.
- Mål inavel och matadoravel.
Idag vet vi att inavel och matadoravel kan få sjukdomar att spridas snabbare i rasen. Inavlade hundar belastas ofta av latenta sjukdomar, ärftliga missbildningar, sämre immunförsvar samt får färre valpar i kullarna. Därför har Dvärgschnauzerringen arbetat för att inavelsgraden ska ligga lågt i rasen. När vi tittar på siffrorna kan vi glädjande konstatera att vi nu är nere på så låga nivåer att vi inte längre behöver oroa oss för detta. Förutom att se på själva inavelsnivåerna, märks det även i siffrorna över kullstorleken där medelkullen 1990 var 3,5 valpar mot 2017 då medelkullen ökat till 4,6 valpar per kull. Vår målsättning är att vi behåller dessa låga inavelsnivåer, samt att våra uppfödare inte bedriver någon matadoravel.
- Mål avelsdebut
Dvärgschnauzerringen har som mål att avelsdebuten både för hanar och tikar ska ske först när de uppnått 2 – 3 års ålder men gärna äldre framför allt när det gäller hanar.
Trots den låga inavelsgradsökningen sker parningar som har högre inavelsgrad

än 6,26 till 12,49 % (12,5 % = parning mellan halvsyskon). 2019 var det 7 kullar med inavelsgrad på 6,26 eller högre utav totalt 231 valpkullar. Detta motsvarar att 3 % av kullarna har avlats med tätare släktband än kusinparning. Målet är att antalet kullar som har en inavelsgrad högre än 6,25 % ska vara färre än 2 % av det totala antalet födda kullar.

Strategier

- Arbeta för att alla medlemmar och i synnerhet uppfödare av rasen följer SKK:s grundregler och avelspolicy samt därtill följa Dvärgschnauzerringens avelspolicy och ha kännedom och beakta RAS-dokumentet.
- Fortsätta arbeta genom rasklubbens valphänvisningskrav mot en sund population. Sedan 1 juli 2007 medges inte valphänvisning för hanhundar som överstigit maximalt antal avkommor och inte heller valpkullar som överstiger 6,25 % inavelsgrad (närmare släkt än kusinparning) medges hänvisning.
- Sedan 2009 finns en rekommendation för avelsdebut för tik och hane där rekommenderad ålder är vid 2 - 3 år.

Hälsa

Nulägesbeskrivning

Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen

Vår beskrivning av dvärgschnauzerns hälsa baseras på statistik inhämtad från försäkringsbolagen Agria, If, Folksam, Sveland och Dina. Dessutom är uppgifter hämtade ur enkätsvar från hundägare och uppfödare genomförd 2017 - 2018 samt ur SKK:s avelsdata avseende resultat av ögonlysning. För att få ett jämförbart värde att utgå från vid vår bedömning inom detta område har vi räknat ihop andelen drabbade hundar i de fyra rasvarianterna, då vi bedömt att skillnaden mellan rasvarianterna är liten.

Uppgifterna från enkäten med 1 085 svar från hundägare har jämförts med försäkringsbolagens information. Fem försäkringsbolag som tillsammans har uppskattningsvis minst 10 000 försäkrade dvärgschnauzrar har gett oss en god möjlighet att uppskatta förekomsten av sjuka hundar i dvärgschnauzerns population.

Enligt enkäten anser 89 % av ägarna att deras dvärgschnauzer är fullt frisk, vilket är en ökning från 2009 med 5 %. Huruvida hundarna verkligen har blivit friskare eller inte kan vara svårt att bedöma av dessa siffror, men de verkar i alla fall inte ha blivit sjukare, vilket är glädjande. Trots detta finns det några sjukdomstillstånd vi bör se upp med.

I det följande redovisas en nulägesbeskrivning för följande sjukdomar/diagnoser inklusive mål, strategier och eventuella rekommendationer. Statistik från försäkringsbolagen återfinns längst bak i dokumentet.

- Tandproblem – tandlossning och tandsten
- Magproblem – kräkningar och diarréer
- Urinsten
- Ögonsjukdomar
- Övriga sjukdomar

När vi går igenom försäkringsbolagens statistik samt enkäten 2017 finns det ytterligare några sjukdomar som drabbat dvärgschnauzrar. När det gäller dessa är de antingen mycket ovanliga eller har man inte kunnat påvisa att de är mer frekventa hos dvärgschnauzer än andra raser.

Sjukdomar som förekommer i rasen

Tand- och munhälsa

I försäkringsbolagens statistik finns inte tandhälsan med. Däremot har 325 stycken (30 %) av de som svarat på Dvärgschnauzerringens enkät, uppgett att deras hundar har dålig tandstatus. I enkätsvaren kan man se att många hundar börjar få dålig munhälsa

vid tre års ålder (43 stycken) medan det är flest som får det vid fem års ålder (60 stycken).

Dålig mun- och tandhälsa är ett utbrett problem hos många hundraser, speciellt hos hundar av mindre storlek.

Magproblem (kräkningar eller diarréer)

Nästan lika många hundar som hade problem med tandstatusen i enkätsvaren (315 stycken) har svarat att de någon gång uppsökt veterinär på grund av kräkningar eller diarréer hos hunden. Detta stämmer överens med försäkringsstatistiken. Kräkningar och diarréer kan bero på många olika saker. Orsaken går inte att utläsa i statistiken men då all fakta visar att dvärgschnauzern är överrepresenterad i diagnosen kan man ändå dra slutsatsen att den bör beaktas i avelshänseende.

I förra RAS-dokumentet uppgavs att 9,5 % av de som svarat på enkäten 2009 hade hundar med magproblem. Den siffran har ökat till 29 % av de som svarade i senaste enkäten. Om det beror på en tendens att hundägare är mer benägna att söka veterinärvård för hundars dåliga mage nu, eller om ökningen i verkligheten är så stor är svårt att säga. Uppenbart är, att det är ett problem i vår ras som måste tas på allvar. I enkäten svarade ägare till 30 tikar och 27 hanar att deras hund fått diagnosen pankreatit.

En vanlig orsak till att dvärgschnauzrar får kräkningar, diarréer eller buksmärtor kan eventuellt bero på en sjukdom som förkortas HTG (hypertriglyceridemi). Mer om denna diagnos finns att läsa på Dvärgschnauzerringens hemsidan under Hälsa.

Urinsten

Försäkringsstatistiken visar att urinsten hos dvärgschnauzer är den fjärde vanligaste sjukdomen, medan den i enkäten låg på tredje plats, av de mest diagnosticerade sjukdomarna. Svaren i enkäten visade att 26 hanar diagnostiserats för urinsten varav 9 har opererats. Vid förra hälsoenkäten var andelen 6 % av hanarna. När det gäller tikarna så har nästan dubbelt så många som hanarna, 42 stycken, diagnosticerats, varav 26 stycken har opererats enligt årets enkät. Det totala antalet motsvarar 7 % av tikarna. Vid förra hälsoenkäten var andelen 8 % av tikarna. Detta visar på en liten minskning, men fortfarande är siffrorna höga.

Urinsten har en ärftlig komponent och det finns flera olika typer av urinsten vilket gör det viktigt att inte avla på hundar som visat benägenhet att utveckla urinsten. På dvärgschnauzerringens hemsida finns mer att läsa om urinsten under Hälsa. Sedan januari 2007 finns en avelspolicy inom rasklubben avseende urinsten.

Ögonsjukdomar

Rasklubben har sedan länge uppmärksammat ögonsjukdomar i rasen. År 2007 arbetade dvärgschnauzerringen tillsammans med SKK-sakkunniga experter fram en ögonpolicy avseende sjukdomarna katarakt och PRA (Progressiv retinal atrofi), med det övergripande målet att antalet anmärkningar på ögon skulle minska. Detta arbete följs

upp genom årliga utvärderingar och är framgångsrikt. Andelen hundar som ögonlysts utan anmärkning har ökat från 85% till närmare 95%.

Vidare påbörjades 2010 ett samarbete med Tomas Bergström vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) för att få fram ett DNA-prov avseende PRA. Ett arbete som fortfarande pågår.

I det här dokumentet har vi utgått från dessa (policyn och avelsrekommendationen), men eftersom man på senare tid utvecklat DNA-test på två av dvärgschnauzerns flera olika typer av PRA, har vi kompletterat dem vilket framgår under avsnittet för strategier. Dessa rekommendationer är ännu inte antagna av Dvärgschnauzerringens styrelse.

Försäkringsbolagens statistik omfattar inte ögonsjukdomar, då det är ögonspecialister som utreder och rapporterar diagnoser till SKK. Istället kan man, i SKK:s Avelsdata, se hur trenden med ögon diagnoser på dvärgschnauzern minskat de senaste åren till att endast vara ett fåtal hundar som drabbas.

För att få valphänvisning genom rasklubben måste föräldrarna vara ögonlysta inom ett år när parningen sker. Detta krav tillsammans med övriga åtgärder, avelspolicys samt SKK:s avelsdata har sannolikt bidragit till att PRA samt total ärftlig katarakt, har minskat.

Mål

Mål – Tand- och munhälsa

Dvärgschnauzerringen arbetar för att avsevärt reducera problem relaterade till mun- och tandhälsa.

Magproblem (kräkningar eller diarréer)

Dvärgschnauzerringens målsättning är att, under perioden då detta RAS-dokument är aktuellt, kartlägga dvärgschnauzerns magproblem samt minska dem hos våra dvärgschnauzrar.

Mål – Urinsten

Dvärgschnauzerringen vill avsevärt minska antalet dvärgschnauzrar som drabbas av urinsten.

Mål – Ögonsjukdomar

Dvärgschnauzerringen arbetar för att ögonsjukdomarna i rasen ska minska, helst försvinna, men då vi använder oss av utländska avelsdjur från länder med en annan ögonpolicy än vår svenska kan det vara svårt att uppnå. Siffrorna visar dock att vi går åt rätt håll och att vår ögonpolicy varit framgångsrik.

Strategier

Tand- och munhälsa

- Dvärgschnauzerringen vill genom uppfödar- och medlemsmöten uppmärksamma tand och munhälsaområdet och nå både uppfödare och valpköpare med information. Hundarnas tandstatus ska tas med i beräkningen vid val av avelshundar.
- Dvärgschnauzerringen rekommenderar att inte använda individer med dålig tandhälsa och problem med tidig tandlossning. Klubben rekommenderar gärna att använda äldre hanar som har bra tandhälsa.

Magproblem (kräkningar eller diarréer)

- Vid Dvärgschnauzerringens första möte om RAS i oktober 2018 föreslogs att uppfödare kan kontakta valpköpare till hundar med upprepade magproblem för att höra om dessa hundar har höga blodfetter.
- Förslag om att tillsammans med SLU eller annat universitet söka forskningsstöd hos Agria eller SKK för att få till att undersöka eventuell koppling mellan HTG och magrelaterade problem hos dvärgschnauzern.

Urinsten

- Genom att sprida bättre och tydligare information om sjukdomen och dess orsaker till uppfödare och medlemmar på möten men också i riktade utskick, arbetar vi för att kunna minska förekomsten av urinsten inom vår ras.
- Följa rasklubbens avelsrekommendation avseende urinsten och inte avla på drabbad hund.

Ögonsjukdomar

- **Katarakt:** Ögonlysningsresultatet ska inte vara äldre än ett år ögonpolicyen för de olika katarakterna bör följas, dvs ingen avel på drabbad hund, dess avkomma eller föräldradjuren för total katarakt respektive ingen avel på drabbad hund för övriga typer av katarakt.
- **PRA:** Följa Rasklubbens ögonpolicy. Dvärgschnauzerringen följer forskningen av DNA-tester för PRA. När detta skrivs finns ingen test som tar alla olika former av PRA hos rasen. Allteftersom DNA-tester utvecklas stödjer Dvärgschnauzerringen de uppfödare som vill DNA-testa sina avelsdjur, genom att upprätta en lista på DNA-testade dvärgschnauzrar. Även om testerna ännu inte innefattar alla PRA-typer så är trots allt en testad hund säkrare att avla med än en otestad. Men DNA-testet får inte ersätta ögonspieglingen eller att iaktta försiktighet när man avlar på hundar som har PRA-fall i stamtavlan.

Mentalitet

I vårt moderna samhälle behöver hundar vara stabila och orädda och inneha en viss grad av socialitet, för att klara alla de påfrestningar som de utsätts för. Genom att mentalbeskriva hundar får:

- uppfödarna ett värdefullt hjälpmedel i aveln, dels för att hitta rätt avelshundar för parning, dels för att se resultatet i kullarna. Är jag som uppfödare på rätt väg när det gäller en stabil mentalitet i mina kullar?
- hundköparna har möjlighet att lära känna sin hund på ett djupare plan genom en bättre förståelse för hur hunden reagerar i olika situationer. Dessutom kan det vara intressant att i förväg, innan köpet, se hur den blivande valpens föräldrar är beskrivna och
- alla som är intresserade av rasen en möjlighet att följa upp mentalitet och egenskaper i förhållande till rasstandarden. *"Dvärgschnauzern liknar schnauzern i lynnet men har också den lilla hundens karaktär och uppförande. Dess klokhet, oräddhet, uthållighet och vaksamhet gör dvärgschnauzern till en trevlig sällskapshund, som också kan tjäna som vakthund och ändå utan problem rymmas i en liten bostad."*

MH (Mentalbeskrivning Hund) anordnas av Svenska Brukshundklubben. Fram till och med 2019 har totalt 1071 dvärgschnauzer MH-beskrivits. BPH (Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund) arrangeras av SKK. Till och med 2019 har 442 hundar BPH-beskrivits. När 200 respektive 500 hundar i rasen har beskrivits så sammanställer SKK analyser över utfallet, BPH200 respektive BPH500.

Gemensamt för både MH och BPH är att dessa beskriver ärftliga egenskaper och hundarnas beteenden i olika situationer. Det är därmed inte tester som betygsätter eller sammanfattar i termer som godkänd/icke godkänd. I båda metoderna redovisas resultatet i spindeldiagram där individens avvikelse från rasens medelvärde jämförs i de olika delmomenten.

Jämförelse mellan BPH och MH

BPH har en skala av egenskapsvärden från 0 till 4 och MH en skala från 1 till 5. (0 respektive 1 visar på låg reaktion och 4 respektive 5 på hög reaktion av hunden.)

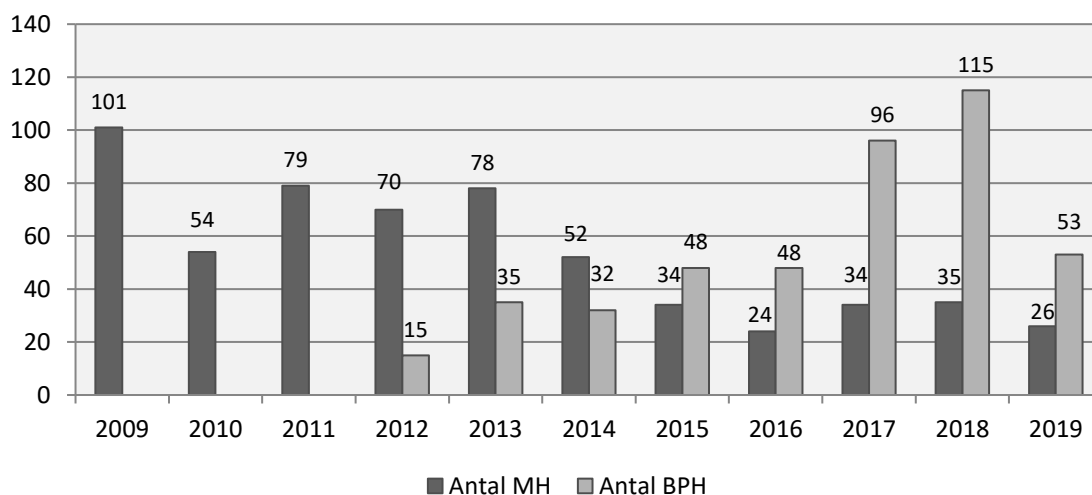
Resultaten av BPH och MH är likartade även om de faller under inbördes olika rubriker. Exempelvis har BPH egenskapsvärdet Rädsla/Osäkerhet, medan MH mäter samma egenskaper fast under rubriken Nyfikenhet/Orädsla. Det gör att värdet blir lite annorlunda både för att nyfikenheten är med i momentet och att Orädsla ju är tvärtom mot Rädsla.

Att värdet på socialitet skiljer sig åt mellan de båda kan bero på hur man utför momenten i de olika beskrivningarna. På BPH tar testledaren kontakt med hunden utan att hälsa på föraren. I MH börjar testet med att testledaren hälsar på föraren och säger några ord, innan testledaren tar med sig hunden. Det kan av hunden uppfattas som att föraren har godkänt testledaren och därför är mer intresserad av denne.

Nulägesbeskrivning

Antal mentalbeskrivna dvärgschnauzer

Till och med december 2019 har 442 dvärgschnauzrar beskrivits i BPH och 1071 på MH. Det råder en balans mellan antal tikar och hanhundar som mentalbeskrivits.

Figur 5: Här kan vi tydligt se hur populärt BPH har blivit och att det nu beskrivs mer än dubbelt så många dvärgschnauzrar på BPH mot MH, men också att det under 2019 mentalbeskrevs betydligt färre hundar än de två föregående åren.

Nedanstående tabell visar på andel mentalbeskrivna avelsdjur, per färg som mentalbeskrivits åren 2015 till 2019. I topp ligger Peppar & salt där knappt 40 % av både tikar och hanhundar som hade mentalbeskrivits, av dem som användes i avel 2019.

	2015 H	2015 T	2016 H	2016 T	2017 H	2017 T	2018 H	2018 T	2019 H	2019 T
Peppar&salt	43 %	36 %	54 %	28 %	46 %	43 %	45 %	40 %	38 %	39 %
Svart	16 %	11 %	17 %	13 %	21 %	14 %	17 %	15 %	27 %	20 %
Svart&silver	15 %	14 %	22 %	22 %	23 %	21 %	30 %	15 %	28 %	14 %
Vit	0 %	0 %	0 %	0 %	11 %	4 %	9 %	9 %	14 %	11 %

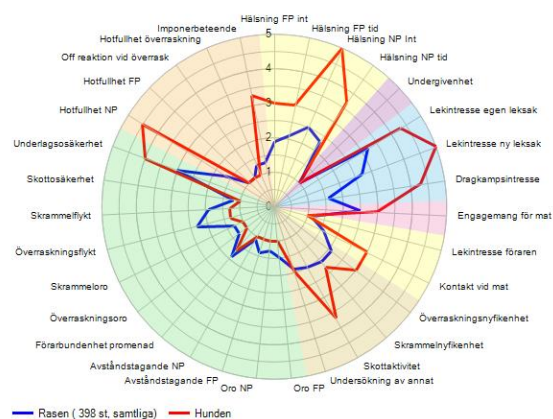
Antal beskrivna individer och balans mellan könen är nödvändiga faktorer för att få en god bild över rasens mentala nuläge. Ytterligare en viktig faktor för att uppnå detta är att antalet beskrivna hundar kommer från en spridd grupp av uppfödare d v s har en genetisk bredd.

När vi har detaljstuderat vilka hundar som har beskrivits har det visat sig att dessa kommer från ett begränsat antal uppfödare. Av totalt 340 uppfödare som haft minst en kull mellan 2009 – 2018 är det 22 stycken (6,5 %) som mellan 2010 – 2019 låtit beskriva 10 eller fler hundar. Noterbart i sammanhanget är att en enskild uppfödare står för hela 37 % av alla BPH-beskrivna hundar under perioden. Konkret innebär det här att genomsnittshunden i BPH:s spindeldiagram och den BPH200 analys som SKK sammanställt, i praktiken är en analys över ett fåtal uppfödarens hundar. Med den

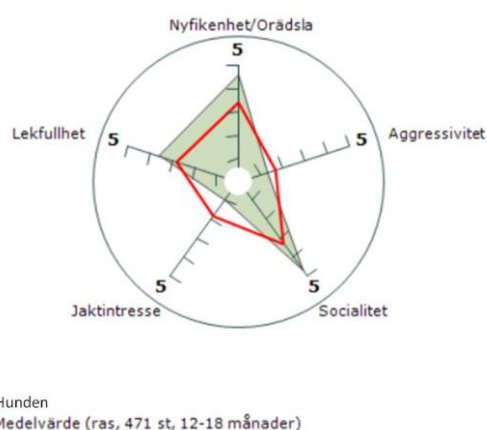
information vi har att tillgå idag, kan vi alltså inte göra några säkra antaganden om dvärgschnauzerns mentalitet. Tillgänglig information i diagram och i BPH200-analysen bör ses som den bästa dokumenterade bilden av mentalitet som – just nu – finns av rasen, utan att göra definitiva antaganden om rasens status avseende mentalitet i sin helhet.

BPH	VÄRDEN	KOMMENTAR	MH	VÄRDEN
Rädsla/osäkerhet	1,1 – 1,9	Underlagsosäkerhet visar dock 3	Nyfikenhet/orådsla	3,4
Socialitet	1,9 – 2,0		Socialitet	3,3
Nyfikenhet	1,9 – 2,1		Jaktintresse	1,8
Lekfullhet	1,7 – 3,3	3,3 är lek med egen leksak	Lekfullhet	2,8
Aggressivitet	1,0 – 1,7		Aggressivitet	1,7

Spindeldiagram – BPH

Resultatfördelningsdiagram - MH

Figur 6: Det här diagrammet visar resultaten från en hund som gjort BPH och MH. I BPH har hunden den röda linjen och i MH är det medelvärdet för 471 hundar. Den här hunden är mer nyfiken och lekfull än medelDS, den är också mer social, har mindre aggressivitet och jaktintresse (den vill inte springa efter leksaker som ger sig iväg, men leker gärna med någon person)

Mål

Målsättningen är att göra våra uppfödare medvetna om vikten av att avla på hundar som överensstämmer med de karaktärsdrag som beskrivs i rasstandarderna och att i varje avelskombination ta mentaliteten i övervägandet av avelsdjur.

Under kommande femårsperiod är vår målsättning att höja andelen mentalbeskrivna avelsdjur med 3 % årligen, per färg och kön och med hundar representerade från fler olika kennlar än idag.

För att kunna följa hur dvärgschnauzern förhåller sig till rasstandarderna och hur mentaliteten förändras över tid bör vi även ha en målsättning att analysera årliga genomsnittsvärden. Detta kommer vara aktuellt först då beskrivna hundar har en större genetisk spridning och fler uppfödare genomför mentalbeskrivningar.

Med nuläget som utgångspunkt kommer vi kunna jämföra med den mentalitet som beskrivs i dvärgschnauzerns rasstandard och därefter avgöra vilka åtgärder som eventuellt behöver göras.

Strategier

- Klubben bör arbeta för att aktivt stimulera och uppmuntra uppfödare och hundägare att beskriva sina hundar för att säkerställa att vi får ett nödvändigt underlag för ett korrekt nuläge över rasens mentalitet. Detta kan ske genom att öka kunskapen om värdet av mentalbeskrivningar och uppmuntra de goda exemplen.
- Arrangera ett nytt större event kring mentalitet med framstående föreläsare inom området, tex genom webbföreläsningar.
- Dvärgschnauzerringen bör aktivt hjälpa till med att anordna tillfällen till mentalitetsbeskrivningar genom att ta kontakt med brukshundsklubbar ute i landet respektive SKK.
- Fortlöpande informera på dvärgschnauzerringens hemsida om mentalitet. Hålla hemsidan om mentalitet kontinuerligt uppdaterad. Här kan vi berätta om hur det går till att planera och genomföra ett uppfödar-MH (för de som själva vill arrangera ett sådant), lägga in BPH200-analysen, lägga upp filmer som visar de olika momenten i BPH och MH samt länkar som hjälper uppfödare och intresserade valpköpare att låta mentalbeskriva sina hundar.
- Fortsätta att lyfta de goda exemplen både på hemsida och sociala medier. Exempelvis med en intervju med någon av de 20 uppfödarna som står för så många beskrivningar. Vilket mervärde innebär mentalbeskrivningar för dem?
- Göra reklam för MH och BPH vid Cupen för att nå ut till medlemmar som kanske inte är så ofta inne på vår hemsida och ge dem chansen att ställa frågor.
- Möten med medlemmar och uppfödare om mentalitet
 - Klubben kan anlita SKKs resurser i Mentalpoolen, som finns spridda över landet och som bland annat kan: Föreläsa om mentalitet på grundläggande eller avancerad nivå, erbjuda rasanpassade föreläsningar i de fall data finns, besöka uppfödar- och medlemsmöten samt erbjuda den form av stöd/hjälp klubben önskar för ett konstruktivt arbete med hundars personlighet, egenskaper och mentalitet.

RASEN	
RASFOLDER	
PALSVARD	>
AVEL OCH HÄLSA	>
MENTALITET	

Det är viktigt att alla försöker sträva efter dessa måttförhållanden.

Utifrån de hundar som visas i utställningsringarna kan vi beskriva nuläget på följande sätt.

Vi ser ett behov av att det fortsatta avelsarbetet strävar efter en exteriör som motsvarar en förminskad version av en schnauzer, vilket även inkluderar rätt kvadratiska proportioner.

Många fronter är både trånga, dåligt vinklade och saknar förbröst. Eftersom felaktiga fronter även påverkar hundens rörelser, så blir frambenens rörelser korta och trippande istället för att ta för sig framåt och bli vägvinnande. Bättre fronter är ett av de viktigaste områdena och skall prioriteras i avelsarbetet. Bröstkorgen ska vara måttligt bred, oval i genomskärning, nå till armbågarna samt vara av tillräcklig längd.

På framför allt svart och silver, förekommer ofta trånga bakställ som ger intrycket av snubblande rörelser, i stället för parallella. Det gör också att hunden i rörelse inte får det påskjut från bakbenen som ger ett vägvinnande steg, då drivet i bakbenen fungerar som motorn i rörelse.

Sträva pälsar med rätt färg. Tyvärr förekommer färgade pälsar, främst utomlands och detta är ett fenomen som vi måste motarbeta.

- Peppar&salt skall ha trebandade strån med svart-vit-svart färg så de verkligen ser spräckliga ut och på denna färg är även den svarta masken i huvudet mycket viktig.
- De svarta ska vara så svarta som möjligt men tillåtas gråare ton på klippta partier.
- Svart&silver ska inte vara för övertecknade.
- Hos de vita bör man sträva efter vitare pälsar som samtidigt är sträva. De vita har lite problem att många som är sträva blir lite gulaktiga i tonen och de som är vita ofta blir för mjuka i pälsen.

I enlighet med FCIs rekommendation om att undvika att para peppar&salt med svart&silver för att bevara den recessiva svart&silver färgen i rasen, så ges inte sedan den 1 juni 2020 valphänvisning på Dvärgschnauzerringens hemsida för parningar mellan svart&silver och peppar&salt. Som underlag för detta har SKK utvärderat den genetisk variation under 5 år för respektive färg och återkopplat att vi trots denna begränsning kan vara trygga med den genetiska variationen.

Huvudet ska med skägget ha formen av en tegelsten och varken vara för smalt eller för brett, utan stå i proportion till kroppen. Pannan skall vara lika lång som nosryggen och dessa skall utgöra två parallella plan, avskilda av det viktiga och markerade stopet.

Öronen ska förstärka det pigga och alerta uttrycket och vara högt ansatta med den inre öronkanten liggande tätt intill kinden. Problem med öronen är mest förekommande inom den vita färgen. Öronen skall varken vara för små eller för stora. Rasstandardens anger dock inte "rätt" storlek.

Dvärgschnauzerns svans ska enligt rasstandardens vara formad som en sabel eller skära. Den får inte ligga hårt ner mot ryggen eller vara bruten från svansfästet så kallad harsvans. Svansen är en förlängning av ryggraden och hur den formar sig har mycket

att göra med hur hundens kors ser ut, som enligt standarden ska vara "lätt rundat och omärkligt övergå i svansansättningen".

Enligt standarden ska dvärgschnauzern vara 30-35 cm över manken och väga 4-8 kg. Nu är det få om ens några vuxna dvärgschnauzrar som väger så lite som 4 kg, det är snarare vanligt att hundar, speciellt hanar, ligger på övre gränsen och att flera hanar i en kull kan bli för stora. I standarden står tydligt att max en cm skillnad från standarden kan accepteras, men två cm över räknas som ett diskvalificerande fel. Detta är viktigt att komma ihåg och något som uppfödarna alltid ska ha i åtanke! Här har även domarna en viktig roll genom att använda mätsticka och inte premiera för stora hundar!

Mål

Dvärgschnauzerringen ska arbeta för att få en tydligare bild över hur väl hela dvärgschnauzerpopulationen stämmer överens med rasstandard.

I tidigare RAS och RAS-utvärdering var pälskvalitet, svansar och öron i fokus. Dessa områden kvarstår. Därtill vill vi förbättra fronter, bakställ, pälsarnas färger och en enhetlig typ motsvarande en förminskad version av en schnauzer, vilket även inkluderar rätt kvadratiska proportioner.

Strategier

För att uppnå målet krävs nedanstående strategi.

- Fortsätta med uppfödarmöten.
- Genomföra fler exteriörbeskrivningar med fokus på ovanstående mål. En kopia till hundägare och en kopia till Dvärgschnauzerringen.
- Dvärgschnauzerringen fortsätter att kartlägga exteriören på dvärgschnauzrar genom att be alla ägare av dvärgschnauzer besvara frågor anonymt, där frågor och skisser om utseende på öron och svans ingår, liksom frågor om päls och pälsvård och kan på det sättet följa rasens utveckling.
- Sammanställa en enkät som skickas ut till trimmare av dvärgschnauzer för att ta del av deras erfarenhet vad gäller exteriör av dvärgschnauzer.
- Uppdatera information på hemsidan till valpköpare och befintliga medlemmar om pälsvård.
- Klubben kommer initiera kontakt med SSPKs domarkommitté i syfte att be dem förmedla de fokusområden som identifierats i exteriöravsnittets nulägesbeskrivning, till domare som dömer vid SSPKs utställningar.

Källhänvisningar

All data är inhämtad från SKKs avelsdata, där inte annat angivits och uppdaterad 2020-04-18 – 2020-04-19. Övriga källor är den enkät till hundägare respektive uppfödare som genomfördes under 2017 samt information om sjukdomar som erhållits från försäkringsbolagen. Karin Drotz och Anne Bucksch (avelskonsulent vid SKK) har väglett och svarat på frågor under arbetets gång. Helena Frögéli (avelskonsulent/mentalitet vid SKK) har bidragit genom att förse klubben med en så kallad 200-analys som redovisar resultaten från BPH-beskrivna individer. Sofia Malm (Genetisk sakkunnig SKK) med inavelsgradsberäkningar och diskussioner kring avelsbegränsningar.

Slutord

Förankring av arbetet har skett vid medlemsmöten i Stockholm, Växjö och Sundsvall samt inom klubbens avelskommitté och dess arbetsgrupper för mentalitet och hälsa. Med anledning av Corona utbrottet så ställdes det planerade Uppfödarmötet i Göteborg in. Avels kommittén publicerade därför istället det ”Diskussions underlag - exteriör” som tidigare använts på uppfödarmöten på ringens hemsida under ett par månader under våren 2020, (med möjlighet för medlemmar att komma med synpunkter). I tillägg till detta har ytterligare förankring skett i dialog med såväl uppfödare, hundägare och avseende exteriör, även med domare.

Från Dvärgschnauzerringen har olika medlemmar bidragit i arbetet som följer

- Rasen och populationen: Maria Bane
- Hälsa: Bisse Falk
- Mentalitet: Maria Bane tillsammans med Bisse Falk
- Exteriör Dvärgschnauzerringens Avelskommitté under ledning av Maria Landergård